

prof. dr hab. Andrzej Makowski
Wydział Dowodzenia i Operacji Morskich
Akademia Marynarki Wojennej

Gdynia, 2018-01-14.

UNIwersytet GdanskI

RPW/3866/2018 P
Data: 2018-01-23

RECENZJA

dorobku naukowego oraz rozprawy habilitacyjnej

dr. Andrzeja Drzewieckiego

I. PODSTAWOWE DANE O HABILITANCIE

Pan dr Andrzej Drzewiecki jest absolwentem Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Pancernych im. Stefana Czarnieckiego w Poznaniu, którą ukończył w 1978 r. (wyższe studia zawodowe w zakresie nauk społeczno – politycznych), a następnie został skierowany do służby w jednostkach Marynarki Wojennej. Pogłębiając swoje zainteresowania profesjonalne ukończył w 1985 r. studia magisterskie w Wojskowej Akademii Politycznej w Warszawie uzyskując tytuł zawodowy magistra politologii. Następnie w roku 1997 ukończył podyplomowe studia pedagogiczne na Wydziale Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej. Zainteresowania naukowo – badawcze w zakresie historii Polskiej Marynarki Wojennej (PMW) powodują, że podejmuje prace w obszarze dotyczącym historii kadr PMW, co zaowocowało opracowaniem rozprawy doktorskiej: *Adam, Aleksander i Borys Mohuczowie w służbie Polskiej Marynarki Wojennej*. W dniu 22 lutego 2002 r. Rada Naukowa Instytutu Historii Uniwersytetu Gdańskiego nadaje mu stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie historii. Pracę nauczyciela akademickiego rozpoczyna na stanowisku adiunkta w 2005 r., najpierw jako kierownik Zakładu Historii i Politologii Instytutu Nauk Społecznych Akademii Marynarki Wojennej (AMW), od 2008 r. jako dyrektor Instytutu Historii Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych AMW, w latach 2010 – 2012 jako adiunkt w tymże Instytucie. Od roku 2012 do 2016 pełni funkcję prodziekana ds. nauki Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych oraz sprawuje równolegle obowiązki zastępcy kierownika Katedry Marynistyki (lata 2014 – 2016). Od października 2016 r. jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w Katedrze Historii Wojskowości na Wydziale Nauk Humanistycznych i Społecznych AMW.

Analiza otrzymanej dokumentacji pozwala stwierdzić, że głównym obszarem zainteresowań i badań naukowych dr. Andrzeja Drzewieckiego są studia nad dziejami PMW w kontekście najnowszej historii Polski, na tle zmian zachodzących w środowisku międzynarodowym. Można w nim jednak wyodrębnić cztery oddzielne problemy tematyczne: badania nad historią marynarki wojennej II Rzeczypospolitej, badania nad historią polityki morskiej państwa, badania związane z problematyką rozwoju sił zbrojnych i bezpieczeństwa oraz badania historii marynarki wojennej PRL. Treść dokumentów pozwala również na stwierdzenie, że Habilitant jest osobą w trakcie ciągłego, dynamicznego rozwoju naukowego, podczas którego doskonali swój warsztat naukowo – badawczy oraz dydaktyczny oraz wykazuje istotną aktywność naukową i popularyzatorską.

II. OCENA OSIĄGNIĘĆ NAUKOWO – BADAWCZYCH

Jako główne osiągnięcie naukowe Habilitant zgłosił monografię: *Polska Marynarka Wojenna od Drugiej do Trzeciej Rzeczypospolitej. Studium bezpieczeństwa morskiego państwa*. Wydawnictwo „Napoleon V”, Gdynia – Oświęcim 2016, (ss. 1047). Monografia składa się ze wstępu, czterech rozdziałów, zakończenia, bibliografii, wykazu skrótów, wykazu tabel, wykresów map i planów oraz indeksu osobowego. Jej część merytoryczna obejmuje 959 stron.

Przystępując do oceny głównego osiągnięcia Habilitanta należy z uznaniem podkreślić, że zastosował on w monografii nową metodę badawczą, nie stosowaną dotychczas w polskiej historiografii morskiej, w której z reguły mamy do czynienia z opisem faktów, ich oceną, rzadziej już z ich analizą oraz szerszymi wnioskami, które by można zastosować w praktyce. Co istotne, badania takie są najczęściej ograniczone do konkretnego wydarzenia (kampania, wojna) lub posiadają ograniczenia czasowe (lata, epoka). Tutaj Autor prezentuje dzieje PMW i bezpieczeństwa morskiego państwa w szerszym kontekście, na tle politycznym i społecznym, z wyraźnymi odniesieniami do zdarzeń ogólnoeuropejskich czy światowych. Konsekwencją takiego podejścia metodologicznego jest spojrzenie na omawiane zagadnienia z trzech uzupełniających się perspektyw – historycznej, politologicznej i społecznej. Efekt tak przeprowadzonych badań pozwala na inną ocenę poszczególnych faktów znanych z dotychczasowych opracowań czy dokumentów, co powoduje, że to co wydawało się do tej pory patriotyczne czy uzasadnione nie musi być tak dalej postrzegane. Dodatnią stroną zastosowanej metody jest również możliwość jej zastosowania do konfrontacji z utrwalonymi mitami w hi-

storii PMW, czym zresztą nasza marynarka wojenna nie wyróżnia się szczególnie na tle innych. Treść omawianej monografii ma wyraźny układ problemowy.

We wstępie Autor przedstawił szczegółowy zarys problematyki badawczej, hipotezę badawczą, cel badań, stosowane narzędzia badawcze, ograniczenia badawcze. Omawia układ monografii wraz z jego uzasadnieniem, omawia bazę źródłową wraz z krytycznymi uwagami oraz zamieszcza podziękowania. W mojej opinii wstęp całkowicie spełnia wymogi dotyczące prac monograficznych.

Rozdział I zatytułowany „Morskie” dokonania dwudziestolecia międzywojennego – próba oceny przedstawia problematykę „trudnego” powrotu odrodzonej Rzeczypospolitej nad Bałtyk w tym krytyczną analizę ówczesnych przedsięwzięć związanych z uprawą morza. Autor dostrzega i wymienia wszystkie pozytywne osiągnięcia dwudziestolecia międzywojennego, jednak jako cenne należy przyjąć spostrzeżenia, że „Polska morska” rodziła się pod wpływem sytuacji międzynarodowej, a czynnikami stymulującymi rozwój floty wojennej były zagrożenia zewnętrzne, w obu przypadkach nie decydowała o tym planowa polityka morska państwa, której po prostu nie było. Równie istotne jest postrzeżenie ówczesnej ideologii morskiej, która nie brała pod uwagę ówczesnych możliwości państwa, miotając się od mocarstwowości po zarzucanie społeczeństwu niezrozumienia spraw morskich. Istotne jest również postawione przez Habilitanta pytanie: „czy marynarka wojenna jest komuś w ogóle potrzebna?”, jest ono tak samo aktualne dzisiaj, jak było w dwudziestoleciu międzywojennym. Uwagi do tego rozdziału dotyczą często używanego przez Autora hasła „frontem do morza”, jak podaje Habilitant, autorstwa Stanisława Staszica. Według mojej wiedzy hasło to brzmi „trzymajmy się morza”, pisze o tym zresztą Edmund Kotarski, którego przytacza Habilitant w bibliografii (s. 975). Na s. 152 Autor stawia tezę, że „flota handlowa kreuje flotę wojenną”, na pewno była ona słuszna w wieku XVI i XVII, kiedy dokonywała się pierwotna akumulacja kapitału w ówczesnych państwach morskich. W XX wieku, jak również dzisiaj trudno znaleźć bezpośredni związek pomiędzy tymi wielkościami. Zgodnie z tą tezą najsilniejsze floty wojenne powinny dziś posiadać Panama czy Grecja, a tak nie jest. Z kolei na s. 136 w tabeli 2 w rubryce podającej pojemność morza są km^2 , a powinny być km^3 , sądzę jednak że jest to zwykły chochlik drukarski. Pozostałe spostrzeżenia, tezy czy wnioski zawarte w tym rozdziale uważam za właściwe i uzasadnione.

W rozdziale II – *Wojna 1939 roku. O „małej flocie” i jej „wielkich” czynach*, Autor skupia się na trzech zagadnieniach: ładzie wersalskim, obronie „Polski morskiej” we wrześniu 1939 r. oraz działaniach PMW pod brytyjskim dowództwem operacyjnym. Wszystkie wymienione zagadnienia zostały przedstawione w formie dyskusyjno – krytycznej i w mojej

opinii są rzetelnie udokumentowane. Również przyjęte tezy, wnioski, a także polemika podjęta z autorami najnowszych opracowań dotyczących historii alternatywnej (Piotr Zychowicz) czy odkrywającej „nowe” fakty z historii PMW (Mariusz Borowiak) są wysokiej próby. Na uwagę zasługuje zmierzenie się z odpowiedzią na pytanie „czy w 1939 r. polska racja stanu leżała nad Bałtykiem?” oraz błyskotliwe uzasadnienie negatywnej odpowiedzi na powyższe pytanie, także podkreślenie i omówienie niespójności pomiędzy planowaniem operacyjnym a inwestycjami strategicznymi na Pomorzu, kwestie obrony „korytarza” w tle propagandy o silnej Polsce na morzu, przede wszystkim zaś racjonalna ocena systemu bazowania dla floty. W kontekście tych faktów, Autor proponuje ocenę planu „Peking”. W oparciu o dokumenty oraz literaturę wspomnieniową dokonał również oceny umiejętności planistycznych i dowódczych kierowniczej kadry floty. Sądzę, że jej negatywny wydźwięk jest uzasadniony w tym przypadku. Rozdział zamyka działalność PMW w ramach Royal Navy, istotna wydaje mi się tutaj analiza procesu politycznego, w jaki sposób najbliższy i najwierniejszy sojusznik ewoluje w stronę kłopotliwego sojusznika. Trudno też nie zgodzić się z tezą Autora, że kontrowersje i konflikty dzielące Polaków, zarówno w ocenie września, jak również przyszłości Polski po zakończeniu wojny, sprzyjały wyrobieniu opinii wśród głównych uczestników koalicji, że jako naród jesteśmy niezdolni do samodzielnej państwowości. W rozdziale zauważyłem nieścisłość na s. 491 w odniesieniu do zaginięcia ORP *Orzeł*, otóż nie powrócił on z 6 patrolu (23.05.1940 – 08.06.1940), a nie 7, jak podaje Autor. Sądzę również, że do rozważań o sojuszniczej solidarności warto by skorzystać z opracowania Artura Durhama (Dawida) *Divine Navies in Exile*, London 1944, s. 1-45. Habilitant krytycznie odnosi się, nie tylko w omawianym rozdziale, do mitologii budowanej przez opracowania Jerzego Pertka *Mala flota wielka duchem* (Poznań 1989) oraz tegoż autora *Wielkie dni malej floty* (Poznań 1976), podzielałem tę krytykę w części merytorycznej, uwzględniając współczesną wiedzę wynikającą z badań archiwalnych zbiorów brytyjskich i niemieckich dotyczących II wojny światowej na morzu. Biorąc jednak pod uwagę treść kolejnego rozdziału, w którym Autor pisze o świadomym zerwaniu tradycji i ciągłości PMW w nowej rzeczywistości politycznej po 1945 r., za słuszne uważam stworzenie tej mitologii, która pozwoliła ocalić od zapomnienia dokonania wojenne, właśnie na poziomie taktycznym ludzi, którym w znakomitej większości nie było dane powrócić do kraju i kontynuować służbę w PMW. Pierwsze wydanie *Wielkich dni malej floty*, z przedmową komandora Włodzimierza Steyera ukazało się w 1946 r. nakładem poznańskiego Wydawnictwa Zachodniego, sadzę że również kolejne jego uzupełnione wznowienia były tym bodźcem, który w latach 60 i 70. XX wieku pozwolił wielu młodym maturzystom z całej Polski wybrać karierę oficera PMW, a jest to rzecz nie do przecenienia, również w zakresie

powrotu (co prawda powolnego) do poprzedniej tożsamości. Oba opracowania dają również w jakimś stopniu możliwość porównania kultury dowodzenia w obu współdziałających ze sobą flotach – brytyjskiej i polskiej.

Rozdział III, zatytułowany dość przewrotnie *W (po)wojennej rzeczywistości* odnosi się do rozstrzygnięcia najważniejszego pytania po zakończeniu wojny „jaka Polska?” oraz rozstrzygnięć politycznych „gwarantujących” powrót Polski nad Bałtyk. Przedstawiony w rozdziale materiał w tym zakresie oceniam jako rzetelny oraz dobrze udokumentowany, w wielu przypadkach jest on mało znany poza wąskim kręgiem specjalistów (np. powojenne plany Kierownictwa Marynarki Wojennej w Londynie). Z drugiej strony możemy zapoznać się z tytaniczną wręcz pracą jakiej wymagało zagospodarowanie przyznanego Wybrzeża od Szczecina do Piasków, co Autor słusznie nazywa „polską racją stanu” porównywalną z „patriotyzmem morskim” lat 30. Rozdział zamykają rozważania dotyczące „bałtyckiej wachty” w nowych realiach politycznych i społecznych. Zgadzam się z Autorem, że obecnie ten okres przesłania wątek martyrologiczny (proces komandorów, rugi kadrowe, bezprawne uwięzienia), którego nikt nie lekceważy i który stanowi część tragicznej spuścizny PMW. Jednak jak słusznie zauważa Habilitant dużo większe straty przyniosło wyrzucenie „na śmietnik historii” z polityczno - ideologicznych pobudek całego materialnego i intelektualnego dorobku międzywojnia, szczególnie w odniesieniu do kadr morskich, co więcej, było to w jego opinii „jednym z najpoważniejszych błędów popełnionych przez ludzi nie rozumiejących środowiska związanego z morzem”. Można tylko stwierdzić, że faktów nie da się zmienić, jednak warto zapamiętać tę myśl również w świetle współczesnych nam wydarzeń. Interesujący w sensie poznawczym wydaje się również wątek dotyczący tworzenia „nowych” kadr wojskowych dla PMW oparty w większości o wywiady z uczestnikami tych wydarzeń, a które dotychczas nie były szerzej prezentowane. W całości, rozdział trzeci jest dobrze skonstruowany pod względem narracji naukowej, prezentuje nowe spojrzenie na dotychczas omawiane w historiografii zagadnienia odnoszące się do okoliczności ponownej budowy PMW od podstaw w powojennej rzeczywistości polityczno – społecznej.

Rozdział IV, zatytułowany *Marynarka Wojenna PRL*, omawia 44 lata historii i doświadczeń marynarki wojennej, która jeśli się pojawia obecnie w publikacjach, to z przymiotnikiem „ludowa”, najczęściej jednak zaczyna występować w historiografii, poza nielicznymi wyjątkami, jako czarna dziura. Zgadzam się z opinią Autora, że Wojsko Polskie, również PMW, poza okresem 1948 – 1956 nosiło narodowy charakter, zmiany te następowały powoli, były uzależnione od czynnika zewnętrznego (Układ Warszawski), ale należy je postrzegać jako nieuchronny powrót do „korzeni”, czy tożsamości. Jako ważny uważam wniosek Habili-

tanta, że w analizowanym przez niego okresie mieliśmy do czynienia z dwiema różnymi flotami (II RP i PRL), zasadny jest również przyjęty w rozważaniach wspólny mianownik dla obu flot na poziomie bezpieczeństwa morskiego państwa, ponieważ nie byłby on możliwy na poziomie zadań, które miały wykonywać obie floty. Ponadto pozwala on na ocenę realizacji podstawowej ich misji, zachowania bezpieczeństwa morskiego państwa. Nie podlega dyskusji fakt, że morze jest jednakowo wymagającym żywiołem dla każdej z flot. Zatem przedstawiając problem kształcenia kadr i specjalistów, których nie było zbyt wielu po zakończeniu działań wojennych, warto było przedstawić w omawianym rozdziale tabelę, na ile zmienił się skład socjalny w poszczególnych korpusach osobowych w obu flotach (dane dotyczące wykształcenia zostały przedstawione), a z pewnością różnice były znaczne. Wreszcie problem Zjednoczonej Floty Bałtyckiej (ZFB), która nie była formalną strukturą, ale istniała i ćwiczyła jako wyraz sojuszniczego współdziałania, został przedstawiony moim zdaniem kompetentnie, chociaż tylko w oparciu o krajowe materiały archiwalne. Zabrakło mi natomiast krytycznego podejścia do omawianej struktury. Cały Układ Warszawski był zdecydowanie słabszy w omawianym okresie na morzu i w powietrzu, a także w zakresie walki radioelektronicznej od NATO, dotyczyło to również trzech flot bałtyckich, natomiast ZFB była tylko namiastką stałego zespołu atlantyckiego (STANAVFORLAND), chociaż trzeba przyznać, że w kolejnych latach współdziałanie „wychodziło” coraz lepiej. Warto było również zaznaczyć, że w latach osiemdziesiątych zajmowaliśmy ostatnie miejsce w ZFB z uwagi na malejący potencjał bojowy PMW, natomiast w dokumentach sprawozdawczych wyglądało to nie najgorzej (chyba coś z tych umiejętności pozostało do dzisiaj). Omawiany rozdział na pewno nie pretenduje do całościowej analizy historyczno – polityczno – społecznej omawianego okresu, ale zawiera moim zdaniem, szereg interesujących wątków źródłowych oraz interpretacyjnych, jak również podejście badawcze nie obciążone „emocjami”.

Część merytoryczną monografii zamyka zakończenie, które zawiera podsumowanie całości badań oraz wnioski. Są one oryginalne i odbiegają od dotychczasowych opracowań dotyczących dziejów PMW. Habilitantowi udało się stworzyć dzieło analityczne, zawierające autorskie wnioski, przystępne w odbiorze i jak sądzę, mocno prowokujące do dyskusji. Na uwagę zasługuje fakt, że PMW nie została potraktowana w badaniach jako samodzielny byt odpowiedzialny za swoje istnienie, ale jako narzędzie państwa, które zabezpiecza mu korzystanie z morza i to właśnie na głównych organach państwa spoczywa odpowiedzialność za jej kształt, wielkość oraz jakość. Nie bez znaczenia jest podkreślenie wpływu czynników zewnętrznych na kształt PMW. II Rzeczpospolita opierała swoją politykę i bezpieczeństwo morskie na powiązaniach sojuszniczych i inwestycjach finansowanych przez obcy kapitał. Po

1945 r. zmieniły się wektory zależności i jeszcze bardziej wzrosło jej uzależnienie od nowego „sojusznika”. Pytanie o flotę wojenną obecnej RP, Autor pozostawia otwarte (nie było ono przedmiotem badań), pokazując jedynie dotychczasowe doświadczenia historyczne. Warto odnotować również spostrzeżenie, że wielkość i jakość floty wojennej jest miernikiem rozwoju cywilizacyjnego i ekonomicznego państwa, historia PMW dobitnie potwierdza ten fakt i wskazuje na bariery, które obiektywnie ograniczały i ograniczają jej tworzenie oraz rozbudowę. Sądzę, że Autorowi monografii udało się udowodnić i uzasadnić powyższe zależności.

Na oddzielną uwagę zasługują badania archiwalne Habilitanta, warto zauważyć, że oprócz „tradycyjnych” już źródeł, znalazły się kolekcje akt Archiwum Instytutu Józefa Piłsudskiego w Londynie, Archiwum Instytutu Polskiego i Muzeum gen. Sikorskiego w Londynie, jak również autoryzowane wywiady z byłą kierowniczą kadrą PMW. Bardzo obszerna bibliografia została oparta w znakomitej większości na opracowaniach polskich (zawiera wiele tłumaczeń), jest ona zróżnicowana i bogata, zawiera również niepublikowane wspomnienia i relacje oraz zasoby internetowe, tutaj dobrane wyjątkowo starannie. W mojej ocenie Habilitant dokonał właściwego wyboru poszczególnych jej pozycji pod kątem dowodowym czy też polemicznym. Z uwagi na charakter monografii, niezwykle przydatny w trakcie jej lektury okazuje się również wykaz skrótów (ss. 1027 -1032). Na uznanie zasługuje przedstawiony w pracy materiał ikonograficzny, zawiera on 40 tabel, 13 wykresów, 11 map oraz 2 plany. Jest on wykonany bardzo starannie i w większości przypadków stanowi opracowania własne.

Za podstawowy „mankament” monografii uważam jej objętość, sądzą że można było przedstawić wątki wielkiej polityki bardziej syntetycznie, gdyż w większości przypadków są one znane, chociaż trudno określić ile na tym by ucierpiała ogólna narracja Autora. Zresztą decyzja co do treści merytorycznych należała do Niego, również recenzenci monografii (politológ i historyk) nie mieli jak widać pod tym względem zastrzeżeń. Z technicznego punktu widzenia uważam również za bardziej praktyczną oddzielną numerację odwołań dla każdego rozdziału, chociaż w przypadku odwołań na dole strony nie jest to rozwiązanie zbyt uciążliwe dla czytającego w przypadku recenzowanego dzieła.

Na zakończenie omawiania monografii pozwolę sobie jeszcze na uwagę symboliczno - estetyczną. Jej okładka zawiera zdjęcie okrętu symbolu PMW - ORP *Błyskawica*, nie wiem czy wybór zdjęcia był dokonany przez Autora, czy też przez projektanta okładki, w każdym bądź razie dwie czarne kule podniesione na prawym noku rei (co sugeruje, że zdjęcie jest współczesne) oznaczają w morskim języku - „nie odpowiadam za swoje ruchy”. Chciałoby się powiedzieć – nic dodać, nic ująć.

Podsumowując dotychczasowe rozważania chciałbym stwierdzić, że recenzowana monografia jest pierwszym w Polsce oryginalnym i autorskim dziełem historycznym, które prezentuje historię PMW II Rzeczypospolitej i PRL przy wykorzystaniu innych metod badawczych niż tylko opis i interpretacja faktów. W mojej opinii omawiane dzieło wpisuje się (pod kątem zastosowanej metody) do szkoły historycznej Fernanda Braudel'a. W rezultacie nie otrzymaliśmy kolejnego opracowania na temat bohaterstwa i niezłomności PMW działającej w skrajnie niesprzyjających warunkach, ale rzeczową analizę, dlaczego „sprawy” potoczyły się tak, a nie inaczej. Jeśli historia ma być nauczycielką życia, przypadku omawianej monografii warunek ten został spełniony.

Recenzowana rozprawa habilitacyjna stanowi w mojej ocenie znaczny wkład Habilitanta w rozwój dyscypliny historia.

Pozostałe osiągnięcia naukowo – badawcze Habilitanta, jak wspomniano wcześniej, mieszczą się w czterech obszarach tematycznych związanych z historią PMW. Pierwszy, który dotyczy badań nad marynarką wojenną II Rzeczypospolitej został zaprezentowany w monografii: *Adam, Aleksander i Borys Mohuczowie w służbie Polskiej Marynarki Wojennej* oraz w artykułach: *Polska Marynarka Wojenna w dwudziestoleciu międzywojennym. Sukces czy porażka?*; „Korytarz polski” jako specyficzne pogranicze i jego wpływ na zagadnienia obronne w dwudziestoleciu międzywojennym. Omawianym zagadnieniom była też poświęcona konferencja i publikacja pod redakcją Kandydata: *Kierownicza kadra Polskiej Marynarki Wojennej w latach 1918 – 1989*. Drugi obszar tematyczny jest związany z polityką morską państwa, na uwagę zasługują tu publikacje: *U źródeł polityki morskiej Polski Odrodzonej. Między wyobrażeniami a realiami*; *Spoleczny i propagandowy aspekt polityki morskiej państwa (1918 – 1939)*; *Dominium maris Baltici. Głos w dyskusji o polskiej obecności na morzu*; *U źródeł polskich „kompleksów i mitów” morskich*; *Urok morza i jego odkrywanie w dwudziestoleciu międzywojennym* oraz w studium zatytułowanym: *Meandry polskiej polityki bałtyckiej*. Trzeci obszar tematyczny jest ściśle związany z problematyką rozwoju sił zbrojnych i bezpieczeństwem. Tutaj można wyróżnić takie artykuły, jak: *O roli Pomorza w polityce II Rzeczypospolitej pod wpływem uwag profesora Romana Wapińskiego*; *Sytuacja polityczno – militarna w rejonie Morza Bałtyckiego po 1945 roku i jej wpływ na myśl wojskową*; „Zimna wojna” i jej wpływ na rozwój polskiej myśli wojskowej w latach 1946 – 1970; *Koncepcje obrony Wybrzeża i rozwoju polskich sił morskich po 1945 roku*; *Marynarka Wojenna PRL jako czynnik stabilizacji i współpracy w rejonie Bałtyku po 1945 roku*. Na uwagę zasługują także opracowania Habilitanta o bardziej ogólnym charakterze jak: *Polska polityka zagraniczna*

po 1989 roku i jej wpływ na pozycję państwa w stosunkach międzynarodowych oraz jego bezpieczeństwo; *Historyk wobec współczesnych dylematów bezpieczeństwa; Polska i jej doświadczenia historyczne wobec wyzwań jednoczącej się Europy; Wojny lat 1945 – 2005 i ich wpływ na politykę i dyplomację tego okresu; Wydarzenia w Polsce w latach 1980 – 1981 w opinii lewicowej prasy francuskiej; Ukraina i Polska w kontekście swojego historycznego doświadczenia.* Do omawianej grupy tematycznej należą także prace pod redakcją Habilitanta: *Konflikt zbrojny na Bałtyku w koncepcjach ideologii zimnowojennej po 1945 roku; Polska Marynarka Wojenna w realizacji sojuszy polityczno – wojskowych państwa w latach 1918 – 2004* oraz dwutomowa publikacja: *Z morza i Pomorza spojrzenie na wrzesień 1939. Polityka i wojna; Z morza i Pomorza spojrzenie na wrzesień 1939. Pamięć i odpowiedzialność.* Czwarty obszar tematyczny dotyczy historii Marynarki Wojennej PRL. Swoje badania Habilitant zaprezentował w wielu artykułach, wśród których można wyróżnić: *Marynarka Wojenna PRL 1945 – 1989. Służba w oparach ideologii; Marynarka Wojenna po 1945 roku. Narodowa czy polskojęzyczna; Doświadczenia wojenne i ich wpływ na rozwój marynarki wojennej w Polsce po 1945 roku; Manipulowanie historią „ludowej” marynarki wojennej to też barbarzyństwo; O specjalistach radzieckich w polskiej flocie wojennej po 1945 roku – próba oceny; Dom rodzinny oficera Marynarki Wojennej (1945 – 1989) – przestrzeń niekoniecznie prywatna; Apolityczność wojska – kilka refleksji w ujęciu historycznym, a także W Sejmowej Komisji Obrony Narodowej (VI – IX kadencji) o społecznej roli „ludowego” Wojska Polskiego.*

Wymienione publikacje prezentują wysoki poziom merytoryczny i warsztatowy, a także co istotne, w wielu przypadkach są nowatorskim spojrzeniem na dotychczasowe ustalenia.

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora Kandydat kierował pięcioma projektami badawczymi (statutowymi) oraz jednym grantem finansowanym w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy program rozwoju humanistyki”, w którym realizował temat: *Militaria pomorskie (XIX – XX wiek). Historia – edukacja - turystyka.* W mojej ocenie posiada wystarczające doświadczenie do kierowania zespołami badawczymi.

Reasumując, dorobek naukowo - badawczy Kandydata jest obszerny, oryginalny i ambitny, dotyczy w całości dyscypliny naukowej – historia, chociaż pojawiają się w nim dodatkowe wątki dotyczące zagadnień bezpieczeństwa morskiego państwa czy politologii, to zawsze są one osadzone w kontekście historycznym. Został on opublikowany przez znane na krajowym rynku wydawnictwa komercyjne oraz recenzowane wydawnictwa akademickie. Zatem możemy przyjąć, że jest znany w szerszym kręgu naukowców, zajmujących się naukami hu-

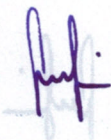
manistycznymi, a szczególnie historią. Wartość merytoryczna i naukowa poszczególnych prac jest zróżnicowana, ale zawsze na dobrym poziomie, dostarczają one wystarczających dowodów na to, że Habilitant wnosi trwały wkład i nowe wartości do rozwoju dyscypliny historia, szczególnie zaś, do badań nad historią PMW.

Podsumowując działalność naukowo – badawczą dr. Andrzeja Drzewieckiego można stwierdzić, że jest ona znacząca i składają się na nią:

- 4 monografie autorskie;
- 13 redakcji prac zbiorowych, czego 7 samodzielnych, a 6 wspólnych (udział Habilitanta 50%);
- 2 monografie współautorskie (udział własny 50% i 33%);
- 37 rozdziałów autorskich w pracach zbiorowych;
- 9 artykułów w punktowanych czasopismach naukowych;
- 3 artykuły recenzyjne;
- kierowanie i realizacja 1 grantu;
- kierowanie i udział w 5 pracach statutowych;
- wygłoszenie 7 referatów na konferencjach tematycznych (1 międzynarodowa).

Za dotychczasową działalność naukowo - badawczą Habilitant był wyróżniany nagrodami Rektora Akademii Marynarki Wojennej (AMW): nagrodą specjalną (2008), nagrodą I stopnia (2015), nagrodą II stopnia (2010) oraz nagrodą III stopnia (2013, 2015, 2016). Natomiast za działalność służbową, organizacyjną i dydaktyczną – wychowawczą był wielokrotnie wyróżniany medalami i odznaczeniami, m.in. Srebrnym Krzyżem Zasługi i Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Omawiane osiągnięcia naukowo – badawcze dr. Andrzeja Drzewieckiego upoważniają mnie do stwierdzenia, że od uzyskania stopnia naukowego doktora jej dorobek stanowi znaczny wkład w rozwój naukowy dyscypliny historia. Jednocześnie spełnia on kryteria zawarte w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. § 4. Natomiast wartość merytoryczna recenzowanych prac świadczy o dużej i wszechstronnej wiedzy Autora, wysokiej znajomości poszczególnych obszarów badań, ogromnej erudycji, dobrym warsztacie metodologicznym i metodycznym oraz dociekliwości i dojrzałości naukowej.

III. OCENA DOROBKU DYDAKTYCZNEGO I POPULARYZATORSKIEGO ORAZ WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ

Działalność dydaktyczną Habilitanta można ocenić jako bogatą i różnorodną. Odnosi się ona zarówno do prowadzenia zajęć z przedmiotu historia na studiach licencjackich i magisterskich, a także opracowywania nowych programów. Kandydat współtworzył program studiów I i II stopnia na kierunku historia, był także wnioskodawcą powołania na Wydziale Nauk Humanistycznych i Społecznych AMW Katedry Marynistyki oraz opracował zakres jej zadań, a także brał udział w opracowaniu programu studiów I stopnia na tym kierunku. Wypromował 49 magistrów i 76 licencjatów, recenzował 52 prace magisterskie i licencjackie. Sprawował funkcje promotora pomocniczego w dwóch zakończonych przewodach doktorskich: mgr. Jarosława Kroplewskiego *Działalność oświatowo – wychowawcza w Polskiej Marynarce Wojennej w latach 1918 – 1947* (obroniona przed Radą Wydziału Historyczno – Filologicznego Pomorskiej Akademii Pedagogicznej w Słupsku w marcu 2012 r.) oraz mgr. inż. Roberta Rybaka *Wpływ dyscypliny wojskowej na skuteczność zadań realizowanych przez Marynarkę Wojenną w systemie bezpieczeństwa morskiego państwa w ramach Układu Warszawskiego i NATO* (obroniona przed Radą Wydziału dowodzenia i Operacji Morskich AMW w maju 2013 r.). Ponadto sprawuje opiekę naukową nad trzema wybitnie uzdolnionymi studentami, którzy realizują swoje rozprawy doktorskie. Kandydat prowadził również zajęcia w ramach studiów podyplomowych „Dyplomacja współczesna” w Instytucie Politologii Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego w roku akademickim 2016/2017 realizując przedmiot „Rola sił zbrojnych w dyplomacji i stosunkach międzynarodowych” oraz w 2017 r. odbył staż naukowo dydaktyczny w Instytucie Nauk Społecznych i Bezpieczeństwa Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Przyrodniczo – Humanistycznego w Siedlcach.

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych Kandydat prowadzi ożywioną działalność popularyzatorską, uczestniczył w 7 konferencjach naukowych w tym 1 międzynarodowej, należy przy tym zaznaczyć, że podczas każdej z nich występował z autorskim referatem. Ponadto był głównym organizatorem 5 ogólnopolskich konferencji naukowych, XIII Forum Historyków Wojskowości i co należy uznać za niezwykle cenne, współorganizatorem trzech kolejnych Światowych Zjazdów Marynarzy, w których uczestniczyli przede wszystkim marynarze PMW II Rzeczypospolitej. W 2014 r. zorganizował dla studentów historii podróż studyjną – szlakiem fortyfikacji Pomorza Zachodniego. Również od 2014 r. prowadzi wykłady na Uniwersytecie III Wieku zorganizowanym

przy Bibliotece Miejskiej w Redzie. Był inicjatorem podpisania przez AMW trzech umów ze szkołami ponadgimnazjalnymi i dwóch umów z samorządami dotyczącymi współpracy dydaktyczno – wychowawczej. Habilitant jest członkiem Zarządu Głównego Stowarzyszenia Historyków Wojskowości, w latach 2011 – 2014 sprawował funkcję członka Sądu Koleżeńskiego II Instancji Powszechnego Towarzystwa Historyków, w latach 2012 – 2016 był członkiem kolegium redakcyjnego kwartalnika „Colloquium”, jest również członkiem Polskiego Towarzystwa Historycznego. Warto także podkreślić, że Kandydat jest konsultantem naukowym trzy tomowego wydawnictwa albumowego: *Polska Marynarka Wojenna. Ilustrowane kalendarium 1918 – 2018* (autor Waldemar Wierzykowski), którego dwa tomy już się ukazały. W całości wydawnictwo jest poświęcone setnej. rocznicy powstania PMW.

Analiza nadesłanej dokumentacji Habilitanta pozwala stwierdzić, że działalność dotycząca jego współpracy międzynarodowej jest słabo widoczna (ograniczona do konferencji międzynarodowych). Również brak jest publikacji w naukowych periodykach zagranicznych. Biorąc nawet pod uwagę nawet specyfikę zainteresowań naukowo – badawczych Kandydata, należy uznać to za niedostatek w jego dotychczasowych dokonaniach.

Oceniając jednak całościowo dorobek dydaktyczny, popularyzatorski, także działalność odnoszącą się do współpracy międzynarodowej, mogę stwierdzić, że dr Andrzej Drzewiecki spełnia kryteria wymagane w Rozporządzeniu Ministra Nauki Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. zawarte w § 5.

IV. WNIOSEK KOŃCOWY

Recenzowana rozprawa habilitacyjna oraz dorobek naukowo – badawczy, dydaktyczny, popularyzatorski, a także dotyczący współpracy międzynarodowej dr. Andrzeja Drzewieckiego, stanowią zdaniem recenzenta znaczący i trwały wkład w rozwój nauk humanistycznych w dyscyplinie historia oraz spełniają warunki określone w Ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 r. z późniejszymi zmianami. Habilitant jest również przygotowany do prowadzenia badań i kształcenia kadr jako samodzielny pracownik naukowy. Uwzględniając powyższe fakty, wnioskuję o dopuszczenie Pana dr Andrzeja Drzewieckiego do dalszego postępowania habilitacyjnego.

